

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
w Gminie Miejskiej Mielec
na lata 2025 – 2028**

Mielec, 2024

Spis treści

Rozdział I	
Uwarunkowania prawne	3
1.1. Podstawa prawna	3
Rozdział II	
Charakterystyka zjawiska przemocy	6
2.1. Definicja przemocy domowej	6
2.2. Rodzaje przemocy	9
2.3. Cykle przemocy	11
2.4. Skutki przemocy domowej	12
2.5. Mechanizmy przemocy domowej	13
2.6. Przemoc wobec osób starszych	14
Rozdział III	
Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Mielca	16
3.1. Przemoc na terenie miasta w opinii dorosłych mieszkańców	16
3.1.1. Metodologia badań	16
3.1.2. Najważniejsze wyniki badań	17
3.2. Przemoc w środowisku dzieci i młodzieży	19
3.2.1. Metodologia badań	19
3.2.2. Najważniejsze wyniki badań	20
3.3. Przemoc z punktu widzenia pracowników ośrodka pomocy społecznej	23
3.4. Podsumowanie diagnozy zjawiska przemocy w Mielcu	24
3.5. Skala zjawiska przemocy na terenie miasta	25
3.6. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	28
3.7. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawiska przemocy domowej	31
3.8. Analiza SWOT	35
Rozdział IV	
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025 – 2028	38
4.1. Ogólne założenia Programu	38
4.2. Adresaci	39
4.3. Realizatorzy	39
4.4. Cele i zadania	39
4.5. Źródła finansowania	54
4.6. Monitoring i ewaluacja	54

Rozdział I

Uwarunkowania prawne

1.1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 1673) w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na samorząd gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, która nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością podjęły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zobowiązane są niezwłocznie poinformować o tym Policję lub prokuratora. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Program realizowany jest w oparciu o następujące akty prawne i normatywne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn.zm.);

- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2024, poz. 1673);
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. 2023 poz. 2151.);
- 4) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1465);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2024, poz. 1283);
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2024 poz. 177);
- 7) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r., poz. 145.);
- 8) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r., poz. 17);
- 9) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz.2809);
- 10) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491);
- 11) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. 2023, poz. 1304, 1606);
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2023 poz.1870);
- 13) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r., Nr 81, poz. 448);
- 14) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 poz. 1163);
- 15) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 poz. 1166);

- 16) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz.U. z 2023 poz. 1807);
- 17) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1759);
- 18) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1158).

Program jest spójny z:

- 1) Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- 2) Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 ;
- 3) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mielca na lata 2022-2028;
- 4) Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2024-2026.

Rozdział II

Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1. Definicja przemocy domowej

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej „przemoc domowa to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przemoc domowa określana jest w literaturze, jako „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy”. Przemoc domowa to "zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”.¹

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystując przewagę siły narusza prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).

¹ Nowakowska, 2008, s.21.

- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara czuje mniejszą lub brak sprawczości i traci zdolność do ochrony praw własnych.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.²

W społecznej świadomości funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat rodziny, hierarchii w niej panującej i obowiązków poszczególnych członków oraz mity dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w „patologicznych” środowiskach. Tymczasem, według danych statystycznych, przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny w Polsce, gdzie znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.³

Obiegowe opinie na temat przemocy domowej wpływają na akceptację tego zjawiska i utrudniają prawidłowe reakcje społeczeństwa. Takie postawy społeczne sprzyjają sprawcy przemocy domowej, dając mu sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc i o bezkarności jego czynów. To właśnie rozpowszechniane mity często powodują, że nie potrafimy rozpoznać pewnych zachowań, jako symptomów zjawiska przemocy. Przemoc domowa, jako zjawisko kojarzy się najczęściej z poważnymi obrażeniami fizycznymi, pozostawiającymi widoczne ślady na ciele ofiary i zaczyna zasługiwać na uwagę i reakcję dopiero wówczas, gdy są namacalne dowody, jak na przykład siniaki, złamania czy oparzenia. Takie postrzeganie

² Sasal, 2005, s. 16–19.

³ Tomaszewska, 2007, s. 36–37.

zjawiska przemocy domowej powoduje, iż nie zauważa się z innych form przemocy, np. psychicznej, ekonomicznej, seksualnej, zaniedbania czy przemocy przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Przemoc domowa w postaci poniżania, obelg, zmuszania do określonych zachowań, grożenia i zastraszania, jest równie poważna i krzywdząca, szczególnie wtedy, gdy jest długotrwała.

Doznawanie przemocy domowej jest doświadczeniem traumatycznym, pozostawiającym długotrwałe ślady na psychice osoby jej doznającej. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przez osobę doznającą przemocy domowej - należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h) małoletniego
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec ww. osób

Przemoc domowa zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Bardzo rzadko sprawca przemocy domowej stosuje wobec swojej ofiary wyłącznie jedną formę przemocy. Zwykle wykorzystuje różne jej rodzaje i formy, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę, władzę nad ofiarą i jej całkowite podporządkowanie.

2.2. Rodzaje przemocy

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące formy przemocy:

- 1. Przemoc fizyczna** – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie osobie doznającej przemocy bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się np. poprzez: szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, , itp.
- 2. Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest niszczenie u osoby doznającej przemocy poczucia własnej wartości, wzbudzanie jej strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się np. poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
- 3. Przemoc seksualna** – to zmuszanie osoby doznającej przemocy do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się np. poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, zmuszanie do innych czynności seksualnych czy oglądania treści pornograficznych, itp.
- 4. Przemoc ekonomiczna** – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się np. poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń

niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka), „karanie” uniemożliwianiem korzystania mediów, pomieszczeń, itp.

5. **Zaniedbanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale chore. W przypadku dzieci doświadczających przemocy domowej przejawia się np. w braku zapewnienia prawidłowej opieki nad dzieckiem, niezaspokajaniu jego potrzeb życiowych, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, pomocy medycznej, braku pomocy w chorobie, nie udzieleniu pomocy w sytuacjach tego wymagających, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.
6. **Cyberprzemoc** - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się np. poprzez: agresję słowną, wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci⁴.

Należy zwrócić uwagę, że poważnym problemem społecznym jest tzw. **przemoc rozmyta** - urazy doznane w jej wyniku są postrzegane, jako nieważne i nikt nie chce wziąć za nie odpowiedzialności. Są to celowe działania sprawcy, jednak postrzegane często przez społeczeństwo, jako nieintencjonalne, np. zaniedbywanie emocjonalne i fizyczne usprawiedliwiane sytuacją w rodzinie, niejasne granice intymne, czy trudne do rozpoznania akty popełniane pod pretekstem dobrych intencji, m.in. zachowania związane z patologiczną nadopiekuńczością, nadkontrolą (brak możliwości samodzielnego wykonywania różnych czynności), izolowaniem społecznym (np. niewychodzenie dziecka na podwórko, brak kontaktów z rówieśnikami)⁵.

⁴ A. Borkowska, *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie*, NASK Akademia, s. 8.

⁵ A. W i d e r a - W y s o c z a ń s k a, *Mechanizmy przemocy...*, dz. cyt., s. 35.

2.3. Cykle przemocy

Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić 3 powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy, są to:

- 1. faza narastania napięcia** – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;
- 2. faza ostrej przemocy** – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;
- 3. faza miodowego miesiąca** – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasza często towarzysząc łzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Bez względu na rodzaj i formę, przemoc domowa popełniona na szkodę osób najbliższych może być zakwalifikowana, jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art.207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od 1 roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

2.4. Skutki przemocy domowej

Skutki przemocy domowej, to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- **skutki fizyczne** (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- **skutki emocjonalne** (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- **skutki społeczne** (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- **skutki seksualnego wykorzystywania dziecka** (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne),

Z powodu stosowania przemocy domowej cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również świadkowie obserwujący akty przemocy - najczęściej dzieci. Dzieci krzywdzone charakteryzują się zaburzeniami zachowania związanymi z trudnościami kontrolowania emocji i rozpoznawania sytuacji społecznych oraz obniżeniem poziomu empatii. Przemoc domowa kształtuje u dziecka taki obraz świata, wzory przekonań i sądów, w którym wpisana jest ona, jako norma w relacjach społecznych. Dziecko wytwarza w sobie przekonanie, że wzajemne relacje polegają na oddziaływaniu na siebie „sprawcy” i „ofiary”. Brutalne wzorce osobowe utrwalają się tak, iż młody człowiek nie ma oporów przed biciem i maltretowaniem słabszych i młodszych kolegów, czym rekompensuje sobie doznane krzywdy. Stosowanie przemocy wobec dzieci zaburza ich rozwój poznawczy i społeczny, co objawia się trudnościami w nawiązywaniu kontaktów społecznych, ograniczając tym samym możliwość wyrównania odczuwanego braku więzi emocjonalnych. Poszkodowane dzieci z reguły są nieufne, nastawione do otoczenia wrogo, pełne negatywizmu, słabo reaktywne, często przyjmują postawę biernego oporu. W sytuacjach interpersonalnych dzieci te ujawniają mniejszą ekspresyjność emocjonalną, zachowują się nieprzystępnie i unikają kontaktów z innymi dziećmi.

2.5. Mechanizmy przemocy domowej

W rodzinach, w których występuje przemoc domowa, można zaobserwować różnego rodzaju mechanizmy typowe dla przemocy, które występują najczęściej w postaci sprzężonej. Przykładowymi mechanizmami charakterystycznymi dla zjawiska przemocy domowej są:

- **Mechanizm Błędnego Koła** - polega na powielaniu schematu postępowania nawet w kolejnych pokoleniach. Dzieci pochodzące z rodzin, gdzie doświadczały przemocy domowej, wchodzi w związki przemocowe, powielając utarty schemat doświadczania przemocy;
- **Pułapka Psychiczna** - osoba doświadczająca przemocy domowej, czując się odpowiedzialna za charakter związku, w którym żyje, usprawiedliwia postępowanie osoby stosującej przemoc i swoją bierność w przeciwstawieniu się, wskazuje na pozytywne strony swoich działań nakierowanych na utrzymanie związku, wykazuje, że bez jej zaangażowania emocjonalnego, bez podejmowania wysiłku sytuacja byłaby gorsza;
- **Pułapka Sytuacyjna** - osoba, która doświadcza przemocy domowej, uznaje, że pozostanie w związku przemocowym, dostarcza jej korzyści i dużo by straciła, gdyby z niego wyszła. Wynika to z poczucia braku innych możliwości, a także z lęku o przyszłość, lęku, że sobie nie poradzi, że druga strona może się zemścić, że znajduje się w sytuacji bez wyjścia;
- **Pułapka Lęku** - osoba będąca w związku, w którym doświadcza przemocy domowej, odczuwa znaczny lęk. Wyobraża sobie różne rzeczy, które mogą mieć miejsce, kiedy odejdzie od osoby stosującej przemoc. Nierzadko dla osób doświadczających przemocy doświadczenie tego lęku jest bardzo silne i wolą one pozostać w sytuacji, która jest dla nich znana, wobec której wypracowały już mechanizmy adaptacyjne. Niekiedy, paradoksalnie, postrzegają tę sytuację, jako bardziej bezpieczną niż nowa sytuacja nieznaną;
- **Pułapka Wyuczonej Bezradności** - osoba doznająca przemocy domowej, z powodu poddawania jej przez sprawcę tzw. „praniu mózgu” i niszczeniu jej samooceny, wykazuje się brakiem wiary w swoje możliwości oraz brakiem umiejętności oceny sytuacji i swoich zdolności do poradzenia sobie w różnych okolicznościach. Niekiedy przewidywanie porażki nosi cechy generalne: osoba nie jest w stanie poradzić sobie psychicznie czy fizycznie z danym zagadnieniem, nie widzi alternatyw dla swojej sytuacji, wykazuje „czarno-białe” myślenie, ocenia sytuację jako „bez wyjścia” albo zмирzającą jedynie do klęski, wykazuje się chroniczną, narastającą bezradnością, myśleniem bez nadziei i brakiem poczucia sensu w planowaniu i podejmowaniu różnych działań;

- **Syndrom Sztokholmski** - to zjawisko polegające na identyfikacji osoby doznającej przemocy z osobą stosującą przemoc. Osoba doznająca przemocy wykazuje zrozumienie dla postaw sprawcy, usprawiedliwia jego działania itp. Pomiedzy osobą stosującą przemoc a osobą doznającą przemocy powstaje więź wynikająca z konsekwentnych i specyficznych oddziaływań osoby stosującej przemoc domową wobec ofiary - tzw. „pranie mózgu” - działania te wpływają na zmianę percepcji i funkcjonowania osoby doznającej przemocy i tym samym na jej doświadczenia w relacji z osobą stosującą przemoc.

2.6. Przemoc wobec osób starszych

Osoby w starszym wieku, nierzadko z pogarszającą się sprawnością fizyczną, ogólnym spowolnieniem, częstszą zapadalnością na choroby, często postrzegane są przez sprawcę przemocy domowej w kategoriach nieprzydatności, a wręcz obciążenia. Ograniczenia sprawności fizycznej osoby starszej powodują zależność od opiekunów oraz bezradność w dochodzeniu swoich praw. Dotychczas przyjmowane przez osoby starsze role społeczne, w tym role w rodzinie, stają się coraz mniej znaczące dla ich otoczenia społecznego. Zmienia się tym samym pozycja osób w starszym wieku w strukturze społeczeństwa i rodziny.

Często przemoc domowa wobec osób w starszym wieku przybiera różne formy przemocy psychicznej, przemocy ekonomicznej, przemocy fizycznej, przemocy seksualnej, przy jednoczesnym zaniedbywaniu ich potrzeb życiowych, a sprawca przemocy domowej bazuje na zależności, bezbronności oraz lęku starszej osoby.

Najczęściej sprawcami przemocy wobec osób starszych są ich najbliżsi ze środowiska rodzinnego - dzieci, współmałżonek, wnuki. Osoby starsze będące ofiarami przemocy domowej, nierzadko tłumaczą postępowanie sprawcy i pomimo doznawania krzywd i cierpienia, rezygnują ze swoich praw i potrzeb „dla spokoju w domu”.

Przemoc wobec osób starszych jest zjawiskiem zdecydowanie rzadziej ujawnianym niż przemoc stosowana wobec osób w innym przedziale wiekowym. Czynniki ryzyka wystąpienia przemocy wobec osób starszych są: izolacja społeczna osoby starszej – niski poziom lub brak wsparcia społecznego (brak partnera, samotne zamieszkanie), wcześniejsze doświadczenia traumatyczne (np. przemoc), niepełnosprawności różnego rodzaju (intelektualna, ruchowa itp.), choroby (somatyczne i psychiczne), stany demencyjne, podeszły wiek, niski przychód, brak świadczeń finansowych, stereotypy i przekonania na temat funkcjonowania osób starszych (o braku zdolności rozumowania, o braku zaradności, itp.).

Do najczęściej stosowanych formy przemocy wobec osób starszych należą:

- **lekceważenie** – uznawanie, że opinie, wyznawane wartości i potrzeby osób starszych są mniej ważne i mniej cenne,
- **paternalizm/nadopiekuńczość** – skłonność do wyręczania seniora w wykonywaniu niektórych czynności dnia codziennego, nawet w sytuacji, gdy jest on w stanie samodzielnie dać sobie radę i nie widzi potrzeby odwoływania się do pomocy innych osób,
- **protekcjonalność** – skłonność do traktowania człowieka w podeszłym wieku, jako osoby niezdolnej do funkcjonowania bez wsparcia danej jednostki lub instytucji, wsparcia udzielanego w sposób szczególny z uwagi na wiek, dostosowanego do ograniczonych dyspozycji seniora o charakterze mentalnym,
- **zaniedbanie** – pomijanie istotnych potrzeb psychosomatycznych, społecznych i materialnych osób starszych,
- **izolacja społeczna** – izolowanie, oddzielenie osób w podeszłym wieku od innych członków rodziny. Z reguły takie oddzielenie wyjaśniane jest chęcią stworzenia warunków dostosowanych do specyficznych potrzeb osób starszych,
- **nadużycia finansowe** – pozbawianie osoby prawa do decydowania o własnych finansach, zawłaszczanie zasobów materialnych, tytułów własności i uprawnień będących w posiadaniu osób starszych, nadużycia prawne, gdy, korzystając z niewiedzy, osłabionego krytycyzmu seniorów lub ich rzeczywistej niepoczytalności, podejmowane są kroki mające na celu ograniczenie samodzielności prawnej ludzi starszych lub też przejęcie tytułów własności i uprawnień znajdujących się w ich posiadaniu,
- **nadużycia cielesne** – przejawy fizycznej agresji w stosunku do osób starszych, od „względnie łagodnych” (popychanie, szturchanie) do brutalnych (ciężkie pobicie),
- **ograniczanie swobody decyzji.**

Osoby w starszym wieku doświadczające przemocy domowej mogą być ograniczone przez swoje warunki życiowe, zdrowie, zależność od opiekunów, izolację społeczną lub ograniczenia ruchu. Wiele przypadków przemocy wobec osób starszych pozostaje niezgłoszonych lub nierozpoznanych, dlatego podnoszenie świadomości w społeczeństwie i tworzenie odpowiednich mechanizmów wsparcia są kluczowe w zwalczaniu tego problemu.

Rozdział III

Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Mielca

3.1. Przemoc domowa na terenie miasta Mielca w opinii dorosłych mieszkańców

3.1.1. Metodologia badań

W diagnozowaniu problemów społecznych występujących na danym terytorium, istotnym źródłem danych jest przeprowadzenie badań socjologicznych, których celem jest poznanie opinii mieszkańców na temat przedmiotu diagnozy.

Jednym z elementów dokonywania diagnozy zjawiska przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec, było przeprowadzenie na terenie miasta Mielca, w 2024 roku, badań ankietowych w grupie dorosłych mieszkańców wyrażających zgodę na udział w badaniach. Celem badań było poznanie opinii uczestników badania na temat zjawiska przemocy domowej oraz skali zjawiska i własnych doświadczeń związanych z przemocą domową w badanej grupie.

Badanie zostało przeprowadzone metodą ankiety ulicznej, z wykorzystaniem kwestionariuszy skierowanych do dorosłych mieszkańców miasta Mielec. Dobór próby miał charakter losowy i polegał na przeprowadzeniu wywiadów z osobami napotkanymi w różnych lokalizacjach na terenie miasta.

Celem takiego podejścia było uzyskanie różnorodności odpowiedzi oraz wstępne odzwierciedlenie opinii mieszkańców. Jednocześnie należy zaznaczyć, że metodologia ta wiąże się z ograniczeniami, takimi jak przypadkowy udział respondentów i potencjalne trudności w dokładnym odwzorowaniu struktury demograficznej mieszkańców gminy.

W badaniu wzięło udział 120 osób dorosłych, w tym 68% mężczyzn i 32% kobiet. Struktura płci respondentów jest wynikiem losowego charakteru doboru próby w trakcie realizacji ankiety ulicznej, gdzie do udziału w badaniu częściej zgłaszali się mężczyźni. Choć próba jest zgodna z przyjętą metodologią badań społecznych, należy zaznaczyć, że jej struktura może w pewnym stopniu odbiegać od rzeczywistej demografii mieszkańców gminy Mielec. Wyniki należy więc interpretować z uwzględnieniem ograniczeń reprezentatywności wynikających z nierównomiernego rozkładu płci respondentów.

Wśród respondentów największy odsetek stanowili młodzi dorośli tj. osoby między 18 a 34 rokiem życia (45%). Mieszkańcy w wieku pomiędzy 25 a 44 lata stanowili 17% badanych, pomiędzy 45 a 54 lata - 22%, a w wieku między 55 a 64 lata - 12%. W badaniu uczestniczyło

5% seniorów. 38% badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim, a kolejne 35% - z wykształceniem wyższym. Prawie co piąty badany miał wykształcenie podstawowe, a 8% - zawodowe. Ponad połowę respondentów stanowiły osoby pracujące (54%), 20% badanych mieszkańców to emeryci lub renciści, 13% - studenci, a kolejne 13% - bezrobotni.

3.1.2. Najważniejsze wyniki badań:

- 85% osób uczestniczących w badaniach uważa, że przemoc domowa w miejscu ich zamieszkiwania jest poważnym problemem,
- 75% respondentów potwierdziło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy byli świadkami występowania przemocy domowej w swoim otoczeniu, zaś co czwarta osoba nie miała takiego doświadczenia w ciągu ostatniego roku (25%),
- W ogólnej liczbie respondentów - 82% wskazało, iż doświadczyło w swoim życiu przemocy fizycznej (np. uderzanie, kopanie, szarpanie), 78% wskazało, że doświadczyło przemocy psychicznej (np. wyzywania, ośmieszania, grożenia, izolowania od rodziny i przyjaciół), zaś 63% wskazało, iż doświadczyło przemocy domowej w formie zaniedbania, związanego m.in. niezaspokajaniem podstawowych potrzeb życiowych, takich jak jedzenie czy opieka medyczna. Ponadto, 45% respondentów przyznało, że stosowano wobec nich przemoc domową w formie przemocy ekonomicznej (polegającą m.in. na ograniczaniu dostępu do środków finansowych, czy kontrolowaniu wydatków), zaś 45% wskazało na doświadczenie przemocy seksualnej (np. zmuszanie do współżycia, szantaż seksualny),
- W ogólnej liczbie osób uczestniczących w badaniu 75% przyznało, że spotkali się bezpośrednio wśród członków swojej rodziny, sąsiadów bądź znajomych z sytuacjami, w których stosowana była przemoc fizyczna lub przemoc psychiczna, 58% spotkało się z sytuacjami stosowania przemocy ekonomicznej, 40% potwierdziło, że spotkało się z sytuacjami stosowania przemocy seksualnej, zaś 43% z sytuacjami zaniedbania,
- Jako przyczyny występowania przemocy domowej respondenci najczęściej wskazywali - problemy psychologiczne (67%), nadużywanie alkoholu lub narkotyków (62%). Wśród innych przyczyn wskazywano także problemy finansowe (47%), wzorce zachowań w rodzinie (45%) oraz brak wsparcia społecznego (42%),
- Co czwarty respondent przyznał, że nie posiada wiedzy co należy zrobić, aby zgłosić przypadek przemocy domowej (25%), zaś 75% uczestników badania wskazało, że wie, jak

zgłosić stosowanie przemocy odpowiednim służbom. Jednocześnie tylko 40% spośród nich ma za sobą takie doświadczenia. Większość respondentów przyznało, że nigdy nie zgłaszało przypadków przemocy domowej na policję i/lub do ośrodka pomocy społecznej (60%), a wśród powodów braku zgłoszenia najczęściej wskazywali na brak wiary w skuteczność działań i strach przed sprawcą,

- W opinii 44% respondentów gotowość mieszkańców Mielca do zgłaszania przypadków przemocy domowej jest średnia, co trzeci badany ocenił ją, jako wysoką (33,3%), a co szósty, jako bardzo wysoką (16,7%),
- Zdaniem prawie połowy respondentów (48%), mieszkańcy Mielca nie mają w stopniu wystarczającym dostępu do informacji, dotyczących zjawiska przemocy domowej, 43% uważa przeciwnie, zaś 9% nie ma zdania na ten temat,
- Łącznie połowa respondentów ocenia pozytywnie skuteczność działań lokalnych instytucji realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, z czego 10% ocenia ją bardzo dobrze, a 40% - dobrze. Zdaniem 41% respondentów skuteczność działań tych instytucji jest średnia, a w opinii pozostałych osób - słaba lub bardzo słaba (9%),
- W ogólnej liczbie osób uczestniczących w badaniach 43% wskazało, że w Mielcu są placówki świadczące pomoc psychologiczną dla ofiar przemocy domowej i świadczone przez nie wsparcie jest wystarczające, natomiast 40% jest uważa, że jest przeciwnie, a 17% nie ma zdania na ten temat,
- 88% respondentów uważa, że częścią programów szkolnych i społecznych powinna być edukacja, dotycząca przemocy domowej,
- Wśród propozycji działań, które mogłyby pomóc w zmniejszeniu przemocy domowej w Mielcu badani mieszkańcy wskazywali najczęściej zwiększenie liczby placówek oferujących wsparcie dla ofiar przemocy (68%), zwiększenie kar dla sprawców przemocy (62%), łatwiejszy dostęp do porad prawnych i psychologicznych (60%) oraz większą ilość kampanii informacyjnych i edukacyjnych (58%). Ponadto, co czwarty z respondentów wskazywał, że pomogłoby większe zaangażowanie szkół w edukację o przeciwdziałaniu przemocy (25%) oraz większe zaangażowanie sąsiadów i społeczności lokalnej w reagowanie na przemoc (25%).

3.2. Przemoc w środowisku dzieci i młodzieży

Skala problemu przemocy wobec dzieci i młodzieży w Polsce jest niepokojąca. Jak wynika z raportu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, pt. "Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023", przeprowadzonych w 2023 roku, aż 79 % dzieci i nastolatków przynajmniej raz w swoim życiu doświadczyło przemocy, w tym 32 % ze strony bliskiej osoby dorosłej. Dodatkowo, 66 % dzieci i młodzieży w Polsce doświadcza krzywdzenia ze strony swoich rówieśników. Badania pokazują, że przemocy seksualnej z kontaktem fizycznym doświadczyło 8 % dzieci i nastolatków, a 26 % doświadczyło wykorzystywania seksualnego bez kontaktu fizycznego. W kontekście przemocy domowej Fundacja zadała także pytanie o kary cielesne, w tym stosowanie klapsów - 41 % dzieci zadeklarowało, że kiedykolwiek dostało klapsa, 15 % doświadczyło bicia lub kopania, a 22 % doświadczyło przemocy psychicznej ze strony bliskich dorosłych.

Podobnie, jak w innych częściach kraju, na terenie miasta Mielca występuje problem przemocy w środowisku dzieci i młodzieży. Nierzadko agresja ujawniająca się u dziecka w środowisku szkolnym ma swoje źródła w występowaniu przemocy w środowisku rodzinnym dziecka. Aby rozeznaczyć skalę zjawiska przemocy w środowisku dzieci i młodzieży, na terenie miasta Mielca zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród uczniów szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych.

3.2.1. Metodologia badań

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer Assisted Web Interview- wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www. Wykorzystano narzędzie badawcze CORIGO – program rekomendowany przez ORE (jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest poproszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej).

Celem badania było rozpoznanie nasilenia zjawiska agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży w Mielcu. W badaniu wzięło udział 933 uczniów klas 4-8 szkół podstawowych oraz 113 uczniów szkół ponadpodstawowych.

3.2.2. Najważniejsze wyniki badań

- Większość badanych uczniów Mielca mieszka na co dzień z rodzicami (SP - 70%, SPP - 63%), w tym część zamieszkuje tylko z mamą, a niewielki odsetek tylko z tatą, rodzeństwem lub opiekunami i dziadkami,
- Większość uczniów ocenia swoje relacje z rodzicami lub opiekunami, jako dobre (SP- 23%, SPP – 37%) lub nawet bardzo dobre (SP-68%, SPP- 50%). Zdaniem 7% uczniów szkół podstawowych i 9% uczniów szkół ponadpodstawowych ich relacje z rodzicami są średnie. Niewielki odsetek badanych ocenia je, jako złe (SP-1%, SPP- 4%) lub bardzo złe (SP-1%). Należy wskazać, że pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne i problemowe,
- Tylko co piąty z uczestniczących w badaniu uczniów rozmawia z rodzicami codziennie o swoich problemach lub uczuciach. 36% uczniów szkół podstawowych i 23% uczniów szkół ponadpodstawowych rozmawia z rodzicami na te tematy często, a odpowiednio 34% i 37% - rzadko. Co dziesiąty uczeń szkół podstawowych i co piąty szkół ponadpodstawowych przyznaje, że nigdy nie zwierza się rodzicom lub opiekunom na temat swoich problemów i uczuć,
- Ponad połowa uczniów szkół podstawowych i co trzeci uczeń szkół ponadpodstawowych twierdzi, że zawsze czuje się wspierany przez swoją rodzinę w trudnych sytuacjach. 29% uczniów klas 4-8 szkół podstawowych oraz 40% uczniów klas starszych odpowiedziało, że zdarza się to często, a odpowiednio co siódmy i co czwarty – rzadko,
- Kłótnie lub konflikty pomiędzy dorosłymi w rodzinach badanych uczniów zdarzają się czasami lub bardzo rzadko. 30% uczniów klas 4-8 oraz 42% uczniów szkół ponadpodstawowych twierdzi, że takie sytuacje mają miejsce czasami, a odpowiednio 44% i 31% - bardzo rzadko. Prawie co szósty uczeń szkół podstawowych oraz prawie co siódmy uczeń szkoły ponadpodstawowej odpowiedział, że wśród dorosłych w ich rodzinie nigdy nie dochodzi do konfliktów lub kłótni. Jednocześnie, niewielki odsetek badanych uczniów twierdzi, że w ich rodzinie kłótnie lub konflikty mają miejsce bardzo często,
- Z badania wynika, że “przemoc” to według uczniów klas 4-8 szkół podstawowych: *„bicie, agresja, walka, wyzywanie, znęcanie się nad innymi psychiczne lub fizyczne, sytuacja w której w domu rodzice lub opiekunowie biją niesłusznie swoje dzieci, ból i strach, zło, nie*

wiem. Kilkoro uczniów podało definicję przemocy: *Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania*”,

- Uczniowie szkół ponadpodstawowych rozumieją przemoc, jako: *„agresja, znęcanie się nad kimś fizyczne lub psychiczne, bicie, wyzwiska, wyśmiewanie się, prześladowanie, krzywda wyrządzona innym, nękanie innych osób, grożenie, zastraszanie, uprzykrzanie życia, zadawanie bólu fizycznego lub psychicznego, gdy członkowie rodziny się nienawidzą, działanie negatywne krzywdzące drugiego człowieka, smutek, bezsilność, zagubienie, utrata poczucia bezpieczeństwa, krzywdzenie drugiej osoby, a także intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody*”,
- Z odpowiedzi uczniów uczestniczących w badaniu wynika, że jeśli badani uczniowie doświadczyli przemocy w domu, to sprawcą było najczęściej rodzeństwo, które przejawia wobec nich takie zachowania, jak: wyzwiska i obrażanie, popychanie i bicie, groźby czy wykluczanie z rodzinnych aktywności. W następnej kolejności badani uczniowie wskazywali na rodziców, z czego najczęstszą formą przemocy z ich strony są wyzwiska i obrażanie. Część uczniów przyznała, że zarówno mama, jak i tata stosowali wobec nich także groźby, przemoc fizyczną czy wykluczanie z rodzinnych aktywności. Przemoc ze strony innych domowników bądź osób odwiedzających dom uczniów zdarzyła się u niewielkiej grupy badanych,
- Większość badanych uczniów twierdzi, że w ich rodzinie nigdy nikt nie krzywdził fizycznie lub psychicznie innych członków rodziny np. rodzeństwa lub rodzica. 13% uczniów klas podstawowych oraz 10% uczniów szkół ponadpodstawowych przyznało, że takie sytuacje zdarzały się czasami, a 4% młodszych i 10% starszych, że zdarzają się często,
- Zdaniem zdecydowanej większości badanych uczniów, ich rówieśnicy nie doświadczają w swoim domu przemocy w postaci wykluczania z rodzinnych aktywności, groźb, popychania i bicia, wyzwisk i obrażania czy innych. Z badania wynika, że jeśli ich koledzy lub koleżanki doświadczyli przemocy w domu to sprawcą było najczęściej rodzeństwo, a w następnej kolejności rodzice, z czego najczęstszą formą przemocy z ich strony są wyzwiska i obrażanie. Część uczniów twierdzi, że ich koledzy lub koleżanki doznawali ze

strony swojego taty lub swojej mamy przemocy fizycznej, gróźb, wykluczania z rodzinnych aktywności, a także innych form przemocy,

- Ważnym aspektem poddanym badaniu była świadomość i wiedza uczniów odnośnie zwracania się o pomoc w sytuacji doznawania krzywdy bądź przemocy. Pozytywnym wydaje się fakt, że zdecydowana większość uczniów w Mielcu twierdzi, że wiedzą do kogo mogą się zwrócić, w sytuacji, gdy czują się źle traktowani w domu. Jednakże, co dziesiąty z uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej oraz co ósmy z uczniów szkół ponadpodstawowych przyznaje, że nie wiedzą kto może im pomóc w takiej sytuacji,
- 18% uczniów klas 4-8 oraz 14% uczniów starszych zgłosiło sytuację doświadczania przemocy (np. nauczycielowi, opiekunowi prawnemu, psychologowi). Podobny odsetek badanych twierdzi, że tego nie zrobili, a dwie trzecie wskazało, że nie mieli takiej potrzeby,
- Co czwarty z uczniów klas 4-8 szkół podstawowych i co siódmy z uczniów szkół ponadpodstawowych twierdziło, że gdy doświadczali problemów w domu otrzymali pomoc od nauczyciela, pedagoga lub członka rodziny. Jednocześnie 16% młodszych i 15% starszych uczniów odpowiedziało, że takiej pomocy nie otrzymali, a pozostali, że jej nie potrzebowali (SP 4-8 - 61%, SPP - 71%),
- Większość ankietowanych uczniów twierdzi, że czują się w swoim domu zestresowani lub niespokojni rzadko lub nigdy. 16% uczniów klas 4-8 szkół podstawowych oraz 22% uczniów klas ponadpodstawowych określiło, że takie uczucia towarzyszą im w domu często, a 6% młodszych i 4% starszych – zawsze,
- 43% badanych uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej oraz 32% uczniów szkół ponadpodstawowych zadeklarowało, że nigdy nie musieli ukrywać swoich uczuć lub zachowania w domu, aby uniknąć problemów, a 32% młodszych i 28% starszych, że zdarzało się to, ale rzadko. Niepokojący jest fakt, że prawie co siódmy uczeń klas 4-8 oraz prawie co trzeci uczeń szkół ponadpodstawowych przyznaje, że często zdarzały mu się takie sytuacje, a co dziesiąty – zawsze,
- Większość uczniów jest zdania, że w ich domu nie ma potrzeby wprowadzania żadnych zmian, po to, aby czuli się bezpieczniej lub czuli się bardziej wspierani. 12% uczniów klas 4-8 oraz 13% uczniów klas ponadpodstawowych odczuwa potrzebę takiej zmiany, a co czwarty młodszy i prawie co trzeci starszy uczeń odpowiedział, że nie wie.

3.3 Przemoc domowa z punktu widzenia pracowników ośrodka pomocy społecznej

Ważną grupą, w której przeprowadzenie badania jest pomocne w identyfikacji problemów społecznych występujących na danym terenie są pracownicy ośrodka pomocy społecznej. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu. W ogólnej liczbie uczestników badania 91% stanowiły kobiety, zaś 9% mężczyźni (co wynika z faktu, iż pracownikami w Miejski Ośrodku Pomocy Społecznej w Mielcu są głównie kobiety).

3.3.1. Najważniejsze wyniki badania:

- Przeprowadzone badanie pozwala stwierdzić, że w opinii pracowników MOPS w Mielcu w ich środowisku lokalnym istotne są następujące problemy społeczne: uzależnienie od alkoholu (82%) i uzależnienie od narkotyków (82%), przemoc domowa (82%), izolacja społeczna osób starszych (73%), niepełnosprawność (72%), bezradność osób w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego (72%), problemy opiekuńczo- wychowawcze rodziców z dziećmi (72%), zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży (63%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (63%) oraz długotrwałe choroby (63%). W mniejszym stopniu respondenci uznali za istotne: uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej, biedę i ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, oraz brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy,
- Do najczęstszych powodów udzielania pomocy społecznej w Mielcu, niezmiennie od kilku lat, należą: długotrwała choroba, niepełnosprawność czy bezradność opiekuńczo - wychowawczą, a także alkoholizm i przemoc domowa. Pracownicy ośrodka pomocy społecznej właśnie w tych obszarach identyfikują najbardziej potrzebne dla mieszkańców formy wsparcia, takie jak m. in.: wsparcie dla rodzin doświadczających przemocy, wsparcie dla rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie z zakresu wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców, wsparcie psychologiczne, terapia dla par, wsparcie w rozwoju i utrzymaniu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, żłobki i przedszkola, rozbudowanie system pomocy dla osób starszych, w tym usługi opiekuńcze, działanie punktu poradnictwa w godzinach popołudniowych, który mógłby działać w centrum organizacji pozarządowych czy siedzibie MOPS (udzielający pomocy jak i gdzie załatwić sprawy formalne, aby skorzystać z danej formy pomocy, usług itd., pomoc w napisaniu wniosku, pisma, czy wypełnieniu danego formularza, zwłaszcza dla seniorów),

a także potrzeba działania Zakładów Opiekuńczo Lecznicych i Dziennych Domów Pomocy w godzinach popołudniowych,

- Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zdaniem 91% pracowników pomocy społecznej instytucja, w której pracują pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z czego 36% twierdzi, że w pełni, a że 55% - częściowo,
- Według pracowników ośrodka pomocy społecznej władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej, 27% wskazało odpowiedź: „zdecydowanie się zgadzam”, zaś 73% wskazało odpowiedź: „częściowo się zgadzam”,
- W opinii większości pracowników władze gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez ośrodek potrzebom (64%),36% jest zdania przeciwnego,
- Nieco ponad co trzeci respondent uważa większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana (36%),
- Zdaniem pracowników ośrodka pomocy społecznej, jeśli chodzi o usługi społeczne, większej uwagi wymagają opieka zdrowotna (82%), profilaktyka uzależnień (55%), mieszkalnictwo (45%), a także opieka społeczna (36%) , oferta edukacyjna (18%), transport osobowy (9%) oraz bezpieczeństwo publiczne (9%),
- Wszyscy pracownicy uczestniczący w badaniu dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu uzależnień (100%), 27 % wskazało na potrzeb udzielania wsparcia psychologicznego i organizacje warsztatów dla uczniów, zaś 18% na organizacje ogólnospołecznych kampanii profilaktycznych

3.4. Podsumowanie diagnozy zjawiska przemocy w Mielcu

Jak wynika z przeprowadzonych badań, zjawisko przemocy domowej jest obecne w Mielcu i jest zauważalne przez jego mieszkańców. Część badanych dorosłych mieszkańców doświadczyła w przeszłości lub nadal doświadcza przemocy domowej w różnych formach. Co istotne, osoby doświadczające przemocy lub będące jej świadkami rzadko zgłaszają te sytuacje odpowiednim służbom, czego powodem jest głównie strach przez osobą stosującą przemoc lub niewiara w skuteczność działań.

Zjawisko przemocy domowej jest także obecne w życiu młodych mieszkańców miasta - dzieci i młodzieży szkolnej. Badani uczniowie, bądź ich rówieśnicy doświadczyli przemocy bezpośrednio lub byli świadkami różnych form przemocy (od psychicznej po fizyczną).

Dodatkowo przemoc domowa, w opinii pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu stanowi jeden z najważniejszych problemów w lokalnej społeczności.

Powyższe wyniki wskazują na konieczność rozwijania i wzmacniania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec oraz kontynuację przez instytucje gminne działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej. Rekomenduje się przede wszystkim zintensyfikowanie działań w zakresie wsparcia i ochrony osób doświadczających przemocy domowej. Ponadto, niezwykle ważną kwestią jest prowadzenie działań profilaktycznych i edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, rodziców i opiekunów oraz całej społeczności lokalnej, a także oddziaływać wobec osób stosujących przemoc domową.

3.5. Skala zjawiska przemocy na terenie miasta

W celu właściwego zaplanowania działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej. Jednoznaczne określenie skali przemocy domowej jest trudne, ponieważ instytucje i podmioty, które w swojej działalności mają bezpośredni lub pośredni kontakt z osobami dotkniętymi przemocą stosują różne formy typologii i klasyfikacji gromadzonych danych. Trudność oszacowania skali zjawiska przemocy domowej wynika również z jej specyfiki. Osoby doświadczające przemocy domowej w wielu przypadkach nie informują służb pomocowych, ani nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Wynika to z różnych powodów, m.in. obawy przed sprawcą, braku wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, ochrony sprawców i osób z nimi związanych przed cierpieniem, wstydu, obawy przed wykluczeniem społecznym i innych czynników. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed ujawnieniem przemocy odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona. Niejednokrotnie dopiero zgłoszenia składane przez sąsiadów, lekarzy, pracowników socjalnych czy nauczycieli dają podstawę ujawnienia faktu przemocy domowej.

Skala zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Miejskiej Mielec oszacowana została przy wykorzystaniu danych zastanych, dotyczących zgłoszonych zdarzeń stosowania przemocy domowej oraz realizowanych procedur „Niebieskie Karty”.

Od 2011 roku, uprawnione do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są, poza Policją, również inne instytucje, a każdy sporządzony formularz „Niebieska Karta -A” jest przekazywany do Zespołu Interdyscyplinarnego, więc dane dotyczące skali zjawiska są szersze, ale należy pamiętać, że przedstawiają zaledwie pewien odsetek w skali zjawiska, bowiem obrazują wyłącznie liczbę zgłoszonych aktów przemocy domowej.

Stosowanie przemocy domowej bywa związane z nadużywaniem/uzależnieniem od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, jednak należy zaznaczyć, że w wielu rodzinach, gdzie występuje przemoc domowa, żaden z członków rodziny nie jest osobą nadużywającą/uzależnioną od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Należy zaznaczyć, iż to nie alkohol czy środki psychoaktywne są przyczyną stosowania przemocy domowej.

Liczba sporządzanych formularzy „Niebieska Karta – A” w związku z występowaniem przemocy domowej w Mielcu w ostatnich trzech latach uległa zwiększeniu. W 2021 roku sporządzono 120 formularzy „Niebieska Karta – A”, w 2022 roku - 112, natomiast w 2023 roku – 129. Instytucjami najczęściej wszczynającymi procedurę „Niebieskie Karty” była Policja oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu.

Obrazuje to Tabela Nr 1.

Tabela nr 1. Liczba Niebieskich Kart - A sporządzonych w latach 2021-2023

Liczba Niebieskich Kart - A sporządzonych w latach 2021-2023			
Liczba „Niebieskich Kart”			Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”
2021	2022	2023	
78	59	52	Policja
30	47	60	Pomoc społeczna
4	4	7	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8	1	6	Placówki oświatowe
0	1	4	Placówki ochrony zdrowia
120	112	129	RAZEM

Źródło własne MOPS: Rejestr „Niebieskich Kart” za lata 2021-2023

Jak pokazuje zestawienie w Tabeli nr 2, w latach 2021-2023 wśród osób doznających przemocy domowej na terenie Mielca, najliczniejszą grupę stanowiły kobiety, zaś drugą pod względem liczebności grupę stanowiły dzieci, których liczba w toku 2023 w porównywaniu do roku 2022 wzrosła prawie dwukrotnie. Bez wątplenia wpływ na ten stan rzeczy miał fakt, wejścia w życie 2023 roku znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnie z którą każde dziecko będące świadkiem przemocy domowej należy traktować, jako osobę doznającą przemocy domowej.

Tabela Nr 2. Osoby doznające przemocy domowej w Mielcu w latach 2021-2023

Osoby doznające przemocy domowej	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Kobiety	152	115	119
Dzieci	86	65	118
Mężczyźni	23	25	23

Źródło własne MOPS: Rejestr „Niebieskich Kart” za lata 2021-2023

Poniższa Tabela nr 3 przedstawia liczbę osób stosujących przemoc domową w Mielcu, latach 2021-2023, w podziale na płeć (dotyczy ujawnionych przypadków przemocy domowej). Dane pokazują, iż w ogólnej liczbie osób stosujących przemoc domową w roku 2021 mężczyźni stanowili 82 % , w roku 2022 było to 76,7% , zaś w roku 2023 mężczyźni stosujący przemoc domową stanowili 81,9% w ogólnej liczbie osób stosujących przemoc domową.

Tabela 3. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w latach 2021-2023

Lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2021	184	33	151
2022	136	29	107
2023	144	26	118

Źródło własne MOPS: Rejestr „Niebieskich Kart” za lata 2021-2023

Wskaźnik procentowy kobiet stosujących przemoc domową w Mielcu, w latach 2021-2023 utrzymywał się na podobnym poziomie w roku 2021 (17,9%) i w roku 2023 (18%), zaś w roku 2022 był nieco wyższy i wynosił 21,3%.

3.6. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Instytucja zespołu interdyscyplinarnego uregulowana jest m.in. w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Ustawa nie określa wprost statusu prawnego zespołu interdyscyplinarnego, wskazując jedynie, iż powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta i działać ma na podstawie porozumień zawieranych między wójtem, a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust. 3 lub 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu).

Skład Zespołu Interdyscyplinarnego stanowią przedstawiciele instytucji określonych w art. 9a ust. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tj. przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi.

Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;

9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec został powołany na podstawie uchwały Nr LIII/630/2023 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 22 czerwca 2023 roku w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miejskiej Mielec, Zarządzenie Nr 1981/2023 r. Prezydenta Miasta Mielca z dnia 8 września 2023 r. z późn. zm. Jego skład stanowią przedstawiciele instytucji określonych w art. 9a ust. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tj. przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi.

W latach 2021-2023 Zespół Interdyscyplinarny w Mielcu realizował szereg działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym m.in. warsztaty, kampanie informacyjne, szkolenia, a także działania mające na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Szczegółowe informacje dot. działań podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Realizacja zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w Mielcu w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku - ilość działań/jakie działania (warsztaty, kampanie informacyjne, szkolenia)			
liczba lokalnych kampanii społecznych	4	3	4
liczba ogólnopolskich kampanii społecznych, w które włączyła się gmina	-	4	4
liczba artykułów w mediach	1	4	10
liczba publikacji na stronach internetowych	30	45	37
liczba akcji społecznych	5	-	-
Liczba interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie	172	139	145

Liczba działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym			
liczba podjętych inicjatyw	-	-	12
liczba organizacji z którymi podjęto współpracę	-	-	34
liczba osób , którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej	-	-	1 336
Liczba zainicjowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie (programy)	3	3	3

Obsługę organizacyjno- techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu.

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, w składzie których są obligatoryjnie: pracownik socjalny i dzielnicowy. Składy grup diagnostyczno-pomocowych są rozszerzane o przedstawicieli innych instytucji i podmiotów (no. placówek oświatowych, pracowników ochrony zdrowia, kuratorów, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych) w zależności od potrzeb wynikających z sytuacji w danej rodzinie, objętej procedurą „Niebieskie Karty”.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy m.in. dokonanie oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

3.7. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawiska przemocy domowej

Warunkiem prowadzenia skutecznej walki z problemem przemocy domowej jest kooperacja wielu instytucji oraz interdyscyplinarność podejmowanych przez nie działań. Wszystkie instytucje i placówki w gminie powinny podejmować ścisłą współpracę tworząc tym samym lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej, jako zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania przemocy domowej, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany, tworząc efektywny system profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy.

Gmina Miejska Mielec posiada zasoby kadrowe, instytucjonalne i lokalowe niezbędne do efektywnego przeciwdziałania przemocy. W skład systemu przeciwdziałania przemocy funkcjonującego na terenie miasta Mielca wchodzi m.in.

1. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu,
3. Komenda Powiatowa Policji w Mielcu
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu,
5. Prokuratura Rejonowa w Mielcu,
6. Sąd Rejonowy w Mielcu,
7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu,
8. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mielcu,
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu,
10. Placówki oświatowe,
11. Placówki ochrony zdrowia,
12. Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i w Mielcu,
13. Organizacje i stowarzyszenia działające w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy , m.in. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Nowe Życie”, Fundacja Auxilium

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu oraz Komenda Powiatowa Policji w Mielcu, jako instytucje działające w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec, realizują działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Mielca w szerokim zakresie.

Tabele nr 4 i 5 przedstawiają przykładowe działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu, w latach 2021-2023, wobec osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”, tj. osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Tabela nr 5. Działania podejmowane wobec osób doznających przemocy domowej w latach 2021-2023

Działania podejmowane wobec osób doznających przemocy			
Liczba osób w poszczególnych latach:			PODJĘTE DZIAŁANIA
2021	2022	2023	
155	149	167	Wyjaśnianie działań wynikających z wszczęcia w rodzinie procedury "Niebieskie Karty"
185	145	163	Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinie nakierowanej na wsparcie oraz motywowanie do realizacji dalszych możliwych działań
83	66	25	Interwencja w kryzysie
129	124	98	Motywowanie do złożenia zeznań
203	163	199	Monitorowanie sytuacji w rodzinie (poprzez wizyty w miejscu zamieszkania rodziny, kontakty telefoniczne, kontakty w ops)
110	139	80	Poradnictwo prawne
166	146	107	Poradnictwo rodzinne
93	67	85	Poradnictwo w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych
141	124	85	Poradnictwo psychologiczne
185	145	163	Praca socjalna
153	153	163	Poinformowanie o możliwości skorzystania z różnych form specjalistycznej pomocy w lokalnych instytucjach, w tym również pomocy świadczonej dzieciom oraz o możliwości skorzystania ze schronienia oraz o możliwych dalszych działaniach mających na celu poprawę sytuacji w rodzinie i ochronę praw własnych
185	145	163	Udzielanie wsparcia emocjonalnego w realizacji działań na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie
185	145	163	Poradnictwo socjalne

Źródło: Opracowanie własne – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu

Tabela nr 6. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową w latach 2021-2023

Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową			
Liczba osób w poszczególnych latach			PODJĘTE DZIAŁANIA
2021	2022	2023	
119	109	137	Wyjaśnianie działań wynikających z wszczęcia w rodzinie procedury "Niebieskie Karty"
119	109	137	Przeprowadzenie rozmowy interwencyjnej, przekazanie informacji o karnych konsekwencjach stosowania przemocy w rodzinie
119	109	137	Motywowanie do realizacji koniecznych działań w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej
119	109	137	Udzielenie informacji o możliwościach skorzystania z różnych form specjalistycznej pomocy w lokalnych instytucjach
119	103	137	Poinformowanie o możliwości udziału w programie zajęć korekcyjno-edukacyjnych, przeprowadzenie rozmowy motywującej do uczestnictwa
122	109	145	Współpraca z instytucjami (policja, sąd, PCPR, oświata, placówki opieki zdrowotnej, GKRPA, organizacje pozarządowe, placówki pomocy społecznej itp.)
93	89	10	Pomoc w uzyskaniu bezpłatnej pomocy specjalistycznej
119	109	137	Edukacja w zakresie zjawiska przemocy domowej
119	112	137	Monitorowanie zachowań sprawcy w rodzinie i podejmowanych przez niego działań
85	54	38	Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego

Źródło: Opracowanie własne – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu

Tabele nr 6 i 7 prezentują przykładowe działania realizowane przez Komendę Powiatową Policji w Mielcu w latach 2021-2023 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Mielca (źródło: dokumentacja „Niebieskich Kart”).

Tabela 7. Działania Policji w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2021-2024

Działania podjęte przez Policję w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty”									
	2021			2022			2023		
	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Maloletni/Nieletni	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Maloletni/Nieletni	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Maloletni/Nieletni
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	81			74			52		
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą	66	15	7	76	10	22	42	9	28
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową									
	4	77	0	68	6	0	6	46	0
Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową będących pod wpływem alkoholu	2	36	0	14	0	0	2	10	0
Liczba doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	44			28			12		

Prokuratura Rejonowa w Mielcu w 2021 roku przyjęła 103 zawiadomienia, dotyczące przemy domowej. W 2022 roku ilość zawiadomień wynosiła 106, zaś w roku 2023 przyjęła zawiadomień 93.

Z analizy danych z Sądu Rejonowego w Mielcu, wynika, że w 2021 roku zastosowano 8 tymczasowych aresztowań przed wyrokiem (przemoc domowa, znęcanie, groźby karalne), orzeczono 26 nakazów opuszczenia lokalu, Sąd uwzględnił w postępowaniu cywilnym 3 wnioski w sprawie o wydanie nakazu opuszczenia lokalu sprawcy przemy domowej. Jako środek karny Sąd orzekł w 5 sprawach nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Ogółem, wydanych zostało 18 nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego, jako środek zapobiegawczy w postępowaniu sądowym, wraz z tymi, które wpłynęły z aktem oskarżenia. W 74 sprawach Sąd wydał nakaz powstrzymywania się osoby stosującej przemoc od kontaktów z osobą doznającą przemy (w tym 43 zakazy kontaktowania się oraz 51 zakazów zbliżania się na określoną odległość). Orzeczono 23 dozory kuratorskie (art. 207 §1 kk, 207 §1a kk).

W 2022r zastosowano 12 tymczasowych aresztowań przed wyrokiem (przemoc domowa, znęcanie, groźby karalne). Sąd wydał 25 nakazów opuszczenia lokalu przez osoby stosujące przemoc. Sąd uwzględnił 5 wniosków o nakazanie opuszczenia lokalu sprawcy przemocy domowej w postępowaniu cywilnym. W 4 przypadkach Sąd orzekł nakaz okresowego opuszczenia lokalu z zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Ogółem, sąd wydał 16 nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego, jako środek zapobiegawczy w postępowaniu sądowym, wraz z tymi, które wpłynęły z aktem oskarżenia. Orzeczono 61 nakazów powstrzymania się osoby stosującej przemoc od kontaktów z osobą doznającą przemocy (w tym 45 zakazów kontaktowania się oraz 52 zakazów zbliżania się na określoną odległość). Orzeczono 17 dozorów kuratorskich (art. 207 §1 kk, 207 §1a kk). W 2023 roku Sąd zastosował 24 nakazy opuszczenia lokalu przez sprawcę przemocy, w tym uwzględnił 12 wniosków o nakaz opuszczenia lokalu sprawcy przemocy domowej w postępowaniu cywilnym. W 9 przypadkach Sąd orzekł, jako środek karny, nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. 3 nakazy opuszczenia lokalu mieszkalnego, jako środek zapobiegawczy zostały zastosowane przez Sąd w postępowaniu sądowym ,wraz z tymi które wpłynęły z aktem oskarżenia. W 78 sprawach Sąd wydał zakazy, w tym 39 zakazów kontaktowania się oraz 39 zakazów zbliżania się na określoną odległość. Orzeczono ogółem 15 dozorów kuratorskich (art. 207 §1 kk, 207 §1a kk)

3.8. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zjawiska przemocy domowej wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY - są to czynniki wewnętrzne pozytywne - atuty, walory, zalety miasta, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu. Zalety te należy efektywnie wykorzystywać i wzmacniać.

MOCNE STRONY:

- działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- działalność Komendy Powiatowej Policji w Mielcu,
- działalność placówek oświatowych,
- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,

- dobrze rozwinięta współpraca pomiędzy instytucjami pracującymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- organizacje pozarządowe działających na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej,
- wykorzystanie narzędzia, jakim jest procedura „Niebieskie Karty”,
- stałe diagnozowanie środowiska lokalnego w zakresie zagrożeń społecznych,
- prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- prowadzenie działań profilaktycznych dla całej społeczności lokalnej,
- prowadzenie działań informacyjnych, dotyczących dostępnych form pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- realizowanie działań na rzecz ochrony i wsparcia ofiar przemocy domowej,
- realizowanie działań wobec sprawców przemocy,
- monitorowanie prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- koordynacja działań instytucji pracujących na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową.

SŁABE STRONY są to czynniki wewnętrzne negatywne będące konsekwencją problemów społecznych i ograniczeń zasobów w mieście. Zadaniem władz jest dążenie do ich wyeliminowania.

SŁABE STRONY :

- silne zakorzenione przemocy domowej w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy,
- skala zjawiska przemocy domowej,
- niechęć do reagowania i zgłaszania przypadków występowania przemocy domowej,
- niska świadomość społeczna dotycząca definiowania i rozpoznawania zachowań przemocowych,
- opór do wszczynania procedury „Niebieskie Karty” ze strony przedstawicieli niektórych instytucji,
- brak na terenie miasta Mielca całodobowego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
- niedostateczna ilość psychiatrów dziecięcych,

- niewystarczające zaangażowanie przedstawicieli niektórych instytucji w działania w realizacji procedury „Niebieskie Karty”

SZANSE- są to wszelkie istniejące lub przewidywane czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu miasta, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do jej rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń.

SZANSE:

- postępująca zmiana postaw społecznych,
- zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat przeciwdziałania zjawisku domowej,
- większa akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy domowej,
- zwiększenie świadomości mieszkańców na temat instytucji, do których mogą się zgłosić w sytuacji wystąpienia przemocy w ich środowisku,
- współpraca między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- możliwość realizowania programów profilaktycznych, warsztatów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej skierowanych do dzieci i młodzieży,
- możliwość realizowania wydarzeń powodujących wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- możliwość podnoszenia kwalifikacji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- zaangażowanie lokalnych mediów do promowania rodziny oraz działań i inicjatyw podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- wprowadzenie nowych rozwiązań prawno-systemowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ZAGROŻENIA są to zewnętrzne negatywne czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu miasta, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej funkcjonowaniu i rozwoju oraz utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

ZAGROŻENIA:

- istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy na temat przemocy domowej,
- przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej,
- obojętność społeczna wobec przemocy domowej,

- możliwa niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej,
- bierność i niechęć rodzin do podejmowania prób zmierzających do rozwiązania problemów w rodzinie,
- możliwy brak współpracy ze strony sprawcy przemocy domowej,
- możliwość wypalenia zawodowego wśród osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Rozdział IV

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025-2028

4.1. Ogólne założenia Programu

Założenia przyjęte w Programie ukierunkowane są na prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych oraz działań odnoszących się bezpośrednio do osób doznających przemocy domowej, jak również osób stosujących przemoc, a także podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Główne obszary działań Programu obejmować będą:

- 1. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna.**
- 2. Obszar: Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej.**
- 3. Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową.**
- 4. Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.**

Kierunki działań, jak również działania planowane do realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025-2028 mogą być na bieżąco uzupełniane o inne działania, wynikające z potrzeb rodzin i osób, do których kierowany jest Program, na przestrzeni kolejnych lat jego realizacji.

4.2. Adresaci

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025 – 2028 skierowany jest do:

- osób doznających przemocy domowej
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- społeczności lokalnej, w tym osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- przedstawiciele służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4.3. Realizatorzy

Realizatorem Programu jest Gmina Miejska Mielec, która koordynuje działania lokalnych instytucji i podmiotów w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w składzie przedstawicieli:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu,
- Komendy Powiatowej Policji w Mielcu,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu,
- Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu
- Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Mielcu,
- Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu
- Sądu Rejonowego w Mielcu - Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej,
- instytucji ochrony zdrowia i oświaty,
- Prokuratury Rejonowej w Mielcu

4.4. Cele i zadania

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025 – 2028 jest:

Funkcjonowanie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec oraz ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Miejskiej Mielec.

Osiągnięcie celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Poniższe cele i kierunki działań są zgodne z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030.

1. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

Tabela 8. Profilaktyka i edukacja społeczna

Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec.	1.1.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy.	➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec	➤ liczba opracowanych diagnoz	➤ corocznie
	1.1.2. Analiza skali problemu przemocy domowej poprzez monitorowanie działań podejmowanych przez podmioty realizujące Program;	➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec	➤ liczba opracowanych analiz i badań ➤ liczba podmiotów realizujących Program	➤ corocznie - I kwartał każdego roku
1.2. Podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Miejskiej Mielec na temat zjawiska przemocy domowej.	1.2.1. Organizowanie i udział w kampaniach i akcjach społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej; 1.2.2. Upowszechnienie informacji o zjawisku przemocy domowej, formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom uwikłanym w przemoc, na stronach internetowych, mediach, lokalnych instytucjach.	➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ MOPS w Mielcu	➤ liczba lokalnych kampanii społecznych ➤ liczba ogólnopolskich kampanii społecznych, w które włączyła się gmina ➤ liczba artykułów w mediach	➤ 2025-2028

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ OPiTU w Mielcu ➤ Komenda Powiatowa Policji w Mielcu ➤ GKRPA w Mielcu, ➤ Punkt Konsultacyjny ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba publikacji na stronach internetowych ➤ liczba akcji społecznych, 	
	<p>1.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi działania mające na celu zmianę świadomości społecznej w obszarze przemocy domowej;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ MOPS w Mielcu ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba podjętych inicjatyw informacyjnych ➤ liczba organizacji, z którymi podjęto współpracę ➤ liczba instytucji i podmiotów podejmujących inicjatywy informacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2025-2028

1.3.Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do rodziców.	1.3.1. Udzielanie poradnictwa, edukacja w zakresie prawidłowych metod opiekuńczo- – wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ MOPS w Mielcu ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu ➤ Punkt Konsultacyjny ➤ Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba instytucji i podmiotów udzielających poradnictwa ➤ liczba osób, którym udzielono porady ➤ liczba zrealizowanych programów profilaktycznych/ edukacyjnych 	➤ 2025-2028
	1.3.2. Prowadzenie pracy w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej;	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba rodzin objętych wsparciem 	➤ 2025-2028

	<p>1.3.3. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy domowej poprzez realizację programów profilaktycznych, psychoedukacyjnych i zajęć wychowawczych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Placówki oświatowe ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zrealizowanych programów/zajęć, ➤ liczba uczestników programów/zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2025-2028
--	---	---	--	---

2. Obszar: Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Tabela 9. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
<p>2.1. Wzmacnianie współpracy instytucji publicznych, innych podmiotów i organizacji pozarządowych, realizujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.</p>	<p>2.1.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Komenda Powiatowa Policji w Mielcu ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu ➤ Placówki ochrony zdrowia ➤ Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ➤ liczba działających grup diagnostyczno-pomocowych; ➤ liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych; ➤ liczba osób objętych działaniami grup diagnostyczno-pomocowych; ➤ liczba rodzin objętych działaniami grup diagnostyczno-pomocowych; 	<p>2025-2028</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuratorska służba sądowa ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu 		
2.2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy przez osoby doświadczające przemocy domowej.	2.2.1. Rozpowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy, m.in. pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej, poradnictwa rodzinnego, poradnictwa zawodowego.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu ➤ Placówki oświatowe ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba opracowanych/rozpowszechnianych materiałów informacyjnych ➤ liczba akcji informacyjnych/kampanii społecznych 	2025-2028

<p>2.3. Udzielanie wsparcia i specjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.</p>	<p>2.3.1. Udzielanie wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego, rodzinnego, zawodowego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Komenda Powiatowa Policji w Mielcu ➤ Placówki ochrony zdrowia ➤ Placówki oświatowe ➤ Kuratorska służba sądowa ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu ➤ organizacje pozarządowe ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu 	<p>➤ liczba osób objętych wsparciem i poradnictwem</p>	<p>2025-2028</p>
---	---	--	--	------------------

	2.3.2. Udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w formie zapewnienia schronienia.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób, którym zapewniono schronienie 	2025-2028
	2.3.3. Tworzenie warunków umożliwiających osobom doświadczającym przemocy domowej otrzymania mieszkania socjalnego;	<ul style="list-style-type: none"> ➤ BGL Urząd Miejski w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba osób, które otrzymały mieszkanie socjalne 	2025-2028
	2.3.4. Udzielanie pomocy psychologicznej osobom doświadczającym przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarnej w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy domowej ➤ liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym osób doświadczających przemocy domowej ➤ liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne 	2025-2028 r.

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ Placówki oświatowe ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu ➤ Punkt Konsultacyjny 		
2.4. Monitoring skuteczności realizowanych działań pomocowych.	2.4.1. Badanie skuteczności realizowanych działań pomocowych.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej ➤ liczba osób, z rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które nie powróciły do stosowania przemocy domowej ➤ liczba raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej ➤ liczba rodzin monitorowanych po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ I kwartał każdego roku

3.Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Tabela 10. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
3.1.Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	3.1.1. Podejmowanie interwencji, reagowanie na zgłoszenia stosowania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Komenda Powiatowa Policji w Mielcu ➤ Placówki ochrony zdrowia ➤ Placówki oświatowe ➤ Kuratorska służba sądowa ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zgłoszeń dotyczących stosowania przemocy domowej ➤ liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ➤ liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych ➤ liczba wniosków o tymczasowe aresztowanie ➤ liczba nakazów opuszczenia lokalu przez osoby stosujące przemoc ➤ liczba nakazów powstrzymania się osoby stosującej przemoc od kontaktów z osobą doświadczającą przemocy, ➤ liczba osób objętych dozorem kuratora ➤ liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez uprawnione podmioty, 	2025-2028

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta -C” i „Niebieska Karta -D”, ➤ liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań ➤ liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej 	
3.2.Kierowanie osób stosujących przemoc domową do programu korekcyjno-edukacyjnego/psychologiczno-terapeutycznego oraz na leczenie uzależnienia.	3.2.1.Kierowanie i motywowanie do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym/psychologiczno-terapeutycznym osób stosujących przemoc domową	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Grupy diagnostyczno-pomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba programów ➤ liczba osób skierowanych do programu ➤ liczba osób uczestniczących w programie ➤ liczba osób, które ukończyły program ➤ liczba wniosków ws. wykroczenia z art. 66c KW 	2025-2028
	3.2.2.Kierowanie osób stosujących przemoc domową nadużywającą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób, stosujących przemoc domową, z rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, objętych działaniami przez GKRPA 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2025-2028 r.

	alkoholu lub innych środków psychoaktywnych na terapię uzależnień	<ul style="list-style-type: none">➤ Prokuratura Rejonowa w Mielcu➤ Sąd Rejonowy w Mielcu➤ OPITU w Mielcu	<ul style="list-style-type: none">➤ Liczba osób stosujących przemoc domową objętych postępowaniem dotyczącym leczenia uzależnienia przez Prokuraturę➤ Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na leczenia uzależnienia przez Sąd➤ liczba osób, objętych procedura „Niebieskie Karty” które podjęły leczenie odwykowe	
--	---	--	--	--

4.Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Tabela 11. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
4.1.Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	4.1.1. Zapewnienie możliwości korzystania z superwizji osobom pracującym bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową i z osobami stosującymi przemoc domową	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba osób korzystających z superwizji 	2025-2028
	4.1.2. Organizacja szkoleń dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Mielec ➤ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Urząd Miejski w Mielcu ➤ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba odbytych szkoleń ➤ liczba uczestników szkoleń 	

4.5. Źródła finansowania

Zadania określone w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025-2028 finansowane będą ze:

- 1) środków własnych budżetu miasta;
- 2) środków zaplanowanych w budżetach realizatorów Programu;
- 3) środków zabezpieczonych w ramach corocznych Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
- 4) środków z budżetu państwa w ramach otwartych konkursów;
- 5) innych możliwych źródeł zewnętrznych.

4.6. Monitoring i ewaluacja Programu

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Mielec na lata 2025 – 2028 podlega monitoringowi, który powierza się Zespołowi Interdyscyplinarnemu w Gminie Miejskiej Mielec. Monitoring polegać będzie na corocznym, systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji, dotyczących realizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu szczegółowego. Dane niezbędne do dokonania ewaluacji Programu zbierane będą corocznie od instytucji i podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Miejskiej Mielec. Zebrane dane służyć będą ocenie stopnia realizacji założeń Programu. W celu zebrania niezbędnych danych, każda instytucja i podmiot realizujący działania wynikające z niniejszego Programu, sporządzą w pierwszym kwartale każdego roku sprawozdanie z jego realizacji. Na podstawie danych uzyskanych od realizatorów Programu Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miejskiej Mielec przygotuje do końca marca każdego roku sprawozdanie z realizacji Programu w danym roku.

W celu rzeczywistej oceny stopnia realizacji Programu przeprowadzona zostanie ewaluacja. Jej zadaniem jest ocena czy działania założone w Programie przynoszą zamierzone efekty. Ewaluacja polegała będzie na analizie porównawczej dokumentacji „Niebieskich Kart”, obrazującej skalę i specyfikę zjawiska przemocy domowej w stosunku do roku poprzedniego

i lat ubiegłych. Corocznie dokonana zostanie także analiza porównawcza liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” względem liczby zakończonych procedur w danym roku w związku z ustaniem przemocy domowej i uzasadnionym przypuszczeniem, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej lub rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań. Analiza ta pozwoli zaobserwować jakie zmiany zaszły w zakresie zjawiska przemocy, w tym także, czy zjawisko to uległo zmniejszeniu.

Działania w ramach monitoringu i ewaluacji dostarczą również informacji dotyczących ewentualnych potrzeb związanych z wprowadzeniem modyfikacji najważniejszych kierunków działań celem maksymalizacji zamierzonych efektów realizacji Programu.